

Klimat- och näringslivsdepartementet
Klimat- och miljöministern

Svar på Nordiska rådets fråga E10 om samarbete och genomförande av skyddsåtgärder för migrerande arter och nationella handlingsplaner för migrerande arter

Sverige har som ordförandeskapsland mottagit Nordiska rådets skriftliga fråga E10 om samarbete och genomförande av skyddsåtgärder för migrerande arter och nationella handlingsplaner för migrerande arter.

Nordiska rådet frågar de nordiska regeringarna

- 1. Kan de nordiska regeringarna redogöra för sina nuvarande insatser för att skydda migrerande arter?*

Nedan ges exempel på insatser som genomförs i de nordiska länderna. I dagsläget pågår nordiskt samarbete om migrerande arter inom OSPAR, HELCOM, Arktiska rådet och särskilt i underavtalen inom FN:s konvention om migrerande arter CMS (fladdermöss, fåglar, marina djur). Andra internationella avtal och konventioner som flera av de nordiska länderna är med i är AEWA, Bernkonventionen, Cites, och Ramsar. Det finns också ett omfattande samarbete mellan de nordiska länderna avseende förvaltning av stora rovdjur, fjällräv samt kring arbetet med invasiva främmande arter för att förhindra spridning av

mårdhund. Som ett resultat av samarbetet mellan Norge, Sverige och Finland förökar sig fjällräven igen i Finland. År 2023 observerades totalt 25 fjällrävsungar i Finland.

Danmark, Sverige och Finland har som medlemmar i EU, implementerat EU:s naturskyddsdirektiv, fågelskyddsdirektivet och habitatdirektivet. Dessa direktiv kräver att EU:s medlemsländer bevarar ett antal arter och naturtyper som är sällsynta, hotade eller karakteristiska för EU-länderna. Detta ska ske genom att särskilda områden utses där dessa arter och naturtyper är skyddade, och genom skydd av alla vilda fåglar och vissa livsmiljöarter. Danmark, Sverige och Finland implementerar också EU:s havsstrategidirektiv vars syfte är att uppnå goda miljöförhållanden i havsmiljön, bland annat vad gäller biologisk mångfald, vilket bidrar till skyddet av marina migrerande arter.

I Sverige har man tagit fram en modell för marin konnektivitet i Arktis och arktiska havet som mäter marina arters passiva rörelsemönster. I fiskestadgan inom 2009 års gränsälvöverenskommelse mellan Sverige och Finland anges att en översyn av fiskereglerna i Torne Älv ska ske årligen med hänsyn till underlag som beskriver beståndssituationen. Det görs även nordiska insatser till stöd för migrerade arter i arbetet med älven.

Finland har ett nationellt program för skydd och skötsel av livsmiljöer, (Helmiprogrammet) som stärker den biologiska mångfalden i Finland. Restaurering av fågelvatten, våtmarker och myrar är en särskilt viktig del av Helmiprogrammet, vilket är betydelsefullt med tanke på migrerande arter.

Danmark har bland annat jakt- och viltvårdslagen som möjliggör inrättande av viltreservat för att skydda och förbättra viltbestånden och säkra rast- och födosöksområden för flyttfåglar. Reglerna för viltreservaten innehåller bestämmelser om jakt, förflyttning och uppehåll.

På Island finns det flera lagar som handlar om skydd av migrerande arter, den viktigaste är naturskyddslagen nr 60/2013. Bevarandepolitiken för migrerande arter värnas i landets strategi för biologisk mångfald, som är under revidering. De flesta flyttfåglar och flyttäggsdjur är skyddade från jakt enligt isländsk lag. Nästan 30 fågelområden, som inte minst är viktiga för migrerande arter, är skyddade. Det gäller exempelvis sex våtmarksområden som är skyddade enligt Ramsarkonventionen. Flera sjöar och floder är också under någon form av skydd i Island.

Åtgärder från norsk sida är bland annat samarbete kring fjällräven, utpekande av prioriterade arter som ska ges särskilt skydd, skydd av särskilt viktiga områden som häcknings- eller levnadsområden.

Grönland har ett samarbete med grannlandet Kanada gällande narvalarna, JCNB (Joint Commission on Narwhale and Beluga) och gällande isbjörnar, JCPB (Joint Commission on Polar Bear). Grönland har även en förvaltningsplan och är avtalspart i NASCO (North Atlantic Salmon Conservation Organisation).

2. Hur kan det nordiska samarbetet om skydd av migrerande arter, inklusive restaurering av viktiga livsmiljöer, födosöks-, häcknings- och rastplatser, stärkas?

Samtliga ovan nämnda samarbeten utvecklas fortlöpande vilket bidrar till stärkt nordiskt samarbete om skydd av migrerade arter. Några särskilda insatser som kan lyftas är till exempel projektet The Torne River International Watershed LIFE (TRIWA LIFE), som är ett samarbetsprojekt mellan Sverige och Finland som syftar till att återställa naturmiljön i vattendrag och våtmarker som påverkats av mänsklig aktivitet.

Ett annat exempel är en gemensam databas för inventering (Rovbase) som Norge tagit fram. Rovbase är ett viktigt verktyg i förvaltningen av björn, järv, lodjur, varg och kungsörn i Sverige och Norge. I databasen dokumenteras inventeringen av dessa arter, skador på tamdjur som de orsakar samt jakt och annan dödlighet. Verktuget utvecklas kontinuerligt vilket stärker det nordiska samarbetet kring skydd av migrerande arter.

3. Hur kan de nordiska regeringar samarbeta framöver för att genomföra det globala avtalet för biodiversitet?

Det globala avtalet för biodiversitet var en historisk överenskommelse för att stoppa och vända förlusten av biologisk mångfald. De nordiska regeringarna var pådrivande för att få ett omfattande och ambitiöst avtal på plats. Tillsammans ska vi aktivt arbeta för att genomföra avtalet, globalt, regionalt, och i våra respektive länder.

De nordiska regeringarna ska ta fram nationella strategier och handlingsplaner (NBSAP). Det är ett omfattande arbete där de globala målen omsätts i ett nationellt arbete. De nationella strategierna och handlingsplanerna kan lägga en grund för att undersöka möjligheterna till ytterligare nordiskt samarbete på området.

Det svenska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet kommer att prioritera att stärka samarbetet kring biodiversitet. Invasiva främmande arter orsakar dramatiska förändringar i ekosystemen och innebär en förlust av biologisk mångfald. Därför kommer ett nordiskt samarbete för att förebygga och bekämpa spridningen av invasiva arter i Norden prioriteras och en workshop arrangeras. Under ordförandeskapet kommer ett omfattande nordiskt samarbete kring naturbaserade lösningar att presenteras, bland annat vid en konferens i Malmö i september.

De nordiska regeringarna förbereder också att anta ett nytt nordiskt samarbetsprogram för miljö och klimat 2025–2030. Tillsammans lägger vi grunden för ett långsiktigt och starkt

nordiskt samarbete för att genomföra av det globala avtalet för biodiversitet.

Nordiska rådet frågar Nordiska ministerrådet

- 1. Kan Nordiska ministerrådet redogöra för det nordiska samarbetet om migrerande arter?*

NordGen arbetar för att stärka bevarandet av de vilda släktingarna till jordbruksgrödor (CWR), både i deras naturliga miljöer (in situ) och i genbanker (ex situ). NordGen koordinerar just nu ett fyraårigt projekt, "Bevarande och hållbart utnyttjande av genetiska resurser i Norden" inom Nordiska ministerrådets program för Naturbaserade lösningar". Här är syftet att öka bevarandet av CWR i regionen och främja deras hållbara användning. Inkluderat i projektet är till exempel klimatförändringsmodellering för att förstå klimatförändringarnas effekt på utbredningen av vilda arter, fröinsamling för att förbättra ex situ-bevarande och främja användning samt beräkningar av CWR för att stödja bevarandeaktiviteter och gemensam nordisk kommunikation.

- 2. Hur tänker Nordiska ministerrådet följa upp på det globala avtalet för biodiversitet?*

Det globala avtalet för biodiversitet följs upp både på ministernivå samt på projektnivå. De nordiska regeringarna har genom riktade ministerdeklarationer under år 2021 och 2022 både kommunicerat Nordens budskap inför förhandlingarna

inom Kunming-Montrealavtalet och angett områden för ökat nordiskt samarbete och uppföljning. Ett av dessa områden är naturbaserade lösningar som också finns nämnt i avtalet och där Nordiska Ministerrådet finansierar ett flerårigt nordiskt projekt. Projektet levererar både policyvägledning till beslutsfattare samt ger konkreta erfarenheter i form av pilotprojekt om hur naturbaserade lösningar kan implementeras i de nordiska länderna. Dessa insatser bidrar med konkreta inspel till uppföljning av mål 8 och 11 i avtalet. Även NordGen (som nämns ovan) genomför riktade satsningar som också bidrar till uppföljning av Kunming-Montreal avtalet, särskilt till mål 4. Ytterligare ett exempel är den nordiska arbetsgruppen för biologisk mångfald arbete som i sitt arbetsprogram för både år 2023 och år 2024 har prioriterat att genomföra projekt som knyter an till och följer upp på avtalet. Under år 2023 genomfördes två projektsatsningar som följde upp på avtalet; det ena var att kvalificera vad Other Effective Conservation Measures (OECM) som anges i avtalet betyder i nord-arktisk region och det andra var att se på hur de nya målen kan användas lokalt i Norden. Under år 2024 kommer arbetsgruppen för biologisk mångfald att finansiera en satsning avseende hur Norden kan samarbeta för att implementera det globala avtalets mål på policynivå i de nordiska länderna och hur Norden kan samarbeta ytterligare i det arbetet.

För de nordiska regeringarna,

Romina Pourmokhtari

Sveriges klimat- och miljöminister